

1993 kamu kesimi toplu iş sözleşmeleri

Yıldırım KOÇ

Kamu kesiminde 540 bin işçi adına sürdürülen toplu sözleşme görüşmelerinin temel bazı maddeleri konusunda Türk-İş ile hükümet arasında anlaşma sağlandı.

Şimdi, her sendika toplu sözleşme taslaklarının diğer maddeleri konusunda kamu işveren sendikaları ile görüşerek, toplu sözleşmelerini imzalayacak.

Toplu sözleşmeler değerlendirilen gözönünde tutulması gereken birkaç nokta vardır.

Hiçbir toplu iş sözleşmesi bir zafere değildir. Her toplu iş sözleşmesi, iki sınıf arasındaki güç dengesine göre ulaşılan bir denge noktasıdır. Toplu iş sözleşmeleri aracılığıyla tüm sorunların çözülebileceğini zannetmek ve toplu iş sözleşmelerine çok fazla umut bağlamak, kapitalizmin savunucuları ile aynı platforma düşmek ve kapitalizmi onaylamak anlamına gelmektedir.

1989 kamu kesimi toplu iş sözleşmelerinde ilk kez TÜRK-İŞ sendikaları her toplu iş sözleşmesinde iki sınıfın karşı karşıya geldiğinin bilincine vararak, birlikte hareket etti. Birlikte meşru kitle mücadelesi ile gerçek ücretler artırıldı. Ayrıca, toplu iş sözleşmelerinin ikinci yılı ilk altı ayın zam oranlarına, bir önceki yılda gerçekleşen enflasyonun yüzde 60'ı aşan bölümünün eklenmesi kararlaştırıldı. Bu da önemli bir kazanımdı.

1991 kamu kesimi toplu iş sözleşmeleri ise çeşitli açılardan farklıydı. İktidarda, işçilere büyük vaatlerde bulunmuş DYP-SHP koalisyon hükümeti bulunuyordu. Ancak, 12 Eylül'ün kalıntıları sürüyordu. 1990 yılında kamu ücretli çalışanları sendikaları özellikle 1991 yılından itibaren gelişmiş ve 1993 yılında ikinci altı ay zamlarına kitlese tepki göstermeye başlamışlardı. Özelleştirme kamu kesiminde çalışan tüm ücretliler için ciddi bir tehditti. Sendikalar, sermayenin yeni saldırısının sürdüğü koşullarda, toplu sözleşmecilikle sınırlı bir sendikacılık anlayışını aşmaya çalışıyordu. İşçi sınıfı küçümsenmeyecek bir meşru kitle mücadelesi deneyimi kazanmıştı. Sendikalar, toplu sözleşmelerde ücret taleplerinin yanı sıra, taşeronlaşmanın önlenmesi ve iş güvencesinin sağlanması konusunda toplu sözleşmeler aracılığıyla haklar elde etmeye çalışıyorlardı.

Sermaye ve hükümet, yaygınlaşan işsizliği bir tehdit aracı olarak kullanarak ve sendikalı işçilerle diğer emekçi sınıf ve tabakaları birbirine

düşürmeye çalışarak, bir yeni saldırı başlattı.

DYP Genel Başkanlığı'na ve Başbakanlığa, Sayın Özal'ın çizgisinin devamcısı Sayın Çiller'in getirilmesi de, sendikalı işçiler ve bir bütün olarak işçi sınıfı ile, birçok işçinin oy verdiği DYP ve hatta SHP arasındaki ilişkilerin bozulmasına neden oldu. Tansu Çiller'in tümüyle sermaye yanlısı ve sendikalara meydan okuyan tavrı da, işçileri sendikaları etrafında birleştirdi.

22 ve 30 Temmuz tarihlerindeki vizite eylemleri ve 29 Temmuz tarihindeki "işyerinde işverenin toplu sözleşme taslağını görüşme" eylemi, bugüne kadar görülmemiş bir bütünlük, yaygınlık ve disiplin içinde gerçekleşti. Türk-İş'in 27 Temmuz günü 21 kamu ücretli çalışanı sendikası yöneticisi ile yaptığı ortak toplantı da, işçi sınıfının sendikal alandaki ortak tavrının geliştirilmesi ve kamuoyuna duyurulması açısından önemli bir adımdı.

Türk-İş ile hükümet arasında anlaşmaya varılan noktalar gücümüzün yettiği düzeydedir. Ücretliler daima güçlerinin yettiği kadar ücret ve diğer haklara kavuşurlar.

Kapitalizmde toplu iş sözleşmeleri aracılığıyla çözülebilecek sorunlar sınırlıdır. Taşeronlaşmanın önlenmesi ve iş güvencesinin sağlanması konusunda toplu iş sözleşmelerine konacak hükümler yasa değişiklikleri ile pekiştirilmeli ve daha da geliştirilmelidir.

Özelleştirmenin, Türk-İş'le görüşülmeden, IMF'nin ve Dünya Bankası'nın talimatları, doğrultusunda gerçekleştirileceği giderek daha fazla sayıda insan tarafından kavranmaktadır. Sendikalar artık dikkatlerini bu konuya daha fazla yoğunlaştırmalıdır.

Toplu iş sözleşmelerinin ikinci yıl zamlarının, bir önceki yılın enflasyon oranları ile sınırlandırılması, hedeflenenin ve beklenenin gerisindedir. Bu koşullarda, enflasyon oranını belirleyen Devlet İstatistik Enstitüsü'nün yapısının özerkleştirilmesi ve demokratikleştirilmesi konusu daha da ivedi bir görev olarak gündeme gelmektedir.

12 Eylül'ün kalıntılarının temizlenmesi ve herkese, her yerde ve hemen demokrasi sağlanması da artık gündemin ilk sırasını almaktadır.

Gelişmeler, işçi sınıfının kendi bağımsız siyasal sınıf örgütlenmesini yaratma eğilimini güçlendirmektedir.